

Pozivamo Vas na otvorenje izložbe
u Gliptoteci HAZU, Medvedgradska 2, Zagreb
u subotu, 8. svibnja 2010. s početkom u 12 sati.

Izložba će biti otvorena do nedjelje 23. svibnja 2010.
utorak-petak 11.00-19.00 sati, vikend 10.00-14.00 sati

Izložba je upriličena povodom prošlogodišnjeg
publiciranja umjetnikove monografije u izdanju
DAF-a, potpomognuta donacijom Zaklade HAZU.

Dean Jokanovic Toumin

POZDRAVI

Parabolični hiperboloid /
Hiperbolični paraboloid

Hrvatska akademija
znanosti i umjetnosti
GLIPTOTEKA

KONTINUITET VARIJACIJA

Dean Jokanović Toumin. Projekt:

POZDRAVI (*Parabolični hiperboloid / hiperbolični paraboloid*)

Jokanovićeva izjava s početka 1980ih godina: "Moje prilaženje problemu umjetnosti je moje mišljenje o prostoru" kao da posljednjih pet od onih gotovo 40 godina umjetnikova djelovanja zadobiva na težini i to tako da se doslovna težina, fizička pojavnost njegovih radova, uglavnom instalacija, gubi, dematerijalizira sve do transparentnih volumena bez mase, dok se njihov koncept istovremeno vidno oprostoruje.

Recentna potvrda ovoj tvrdnji koncentrirana je u realizaciji novog Jokanovićeva projekta "Pozdravi. *Parabolični hiperboloid / hiperbolični paraboloid*".

Minimalna materijalna pojavnost, oskudno prisustvo vidljivih elemenata odlikuje ovaj projekt koji je planiran kao tematski ciklus izvedbi instalacija *in situ* na pet različitim izložbenih mjestima od kojih je prvo ono u zagrebačkoj Gliptoteci HAZU, čemu neposredno u lipnju slijedi FLUX Laboratory u Ženevi, a potom destinacije u Milanu, Rovinju i Rijeci.

Radi se o temporarnim artikulacijama specifičnosti svakog pojedinog prostora i to sredstvima koja je umjetnik unaprijed odredio, pa ih shodno planu ponavlja u dotičnim prostornim konstalacijama. Između plana koji ponavlja uzorak djelovanja i izvedbe koja podrazumijeva različite prostore otvara se mogućnost diferenciranja kao obilježje one percepcije koja "izoštrava osjećaj za postojanje neprikazivog" (Lyotard).

Jokanovićevu intervenciju u prostoru Gliptoteke HAZU, pa tako i čitavu zamisao projekta prati spomenuta, ali samo izvjesna dematerijalizacija: Ono što vidimo su različito pozicionirane linijske protezivnosti koje zadani prostor dominantno "premjeravaju" usprkos njihovom preglednom broju. Njihova napeta prezentnost, strogo određena dvjema fiksiranim točkama na graničnim parametrima prostora - od nekog zida do stropa ili od poda do zida, zahvaćajući pri tome ponekad i kuteve - usmjerava sasvim određeno našu pažnju na unutarnji, šuplji prostor koji je i prostor našeg prisustva. Ovisno od položaja kojeg zauzmemo, od očista koje kretanjem mijenjamo mi uočavamo raspored tih linija kao različite geometrijske formacije koje su lišene svake druge materijalnosti osim one koje posjeduju te linije. Prepoznavanje jedne ili druge formacije, njihovo pojavljivanje ili nestajanje uzrokovano našim odabirom pozicija u prostoru nema učinak iluzionističkog "destabiliziranja promatrača" koliko pojačava empiriju našeg vlastitog prisustva. Ta je diktirana novostrukturiranjem prostornih činjenica, pri čemu i sebe saznavamo drugačije: ne samo u prostoru nego i kao prostor. U tom procesu očito je minimalizacija materijalne pojavnosti rada dovela do maksimalne učinkovitosti samog materijala, te se spomenuto "dematerijaliziranje" i "oprostorenje" Jokanovićeva recentnog promišljanja odlikuje jednom osobitošću: Premda se radovi kao entiteti doista fizički minimaliziraju, umjetnik se u ovom projektu kako sam naglašava - fokusira na "događanje materijala" želeći postići "onu

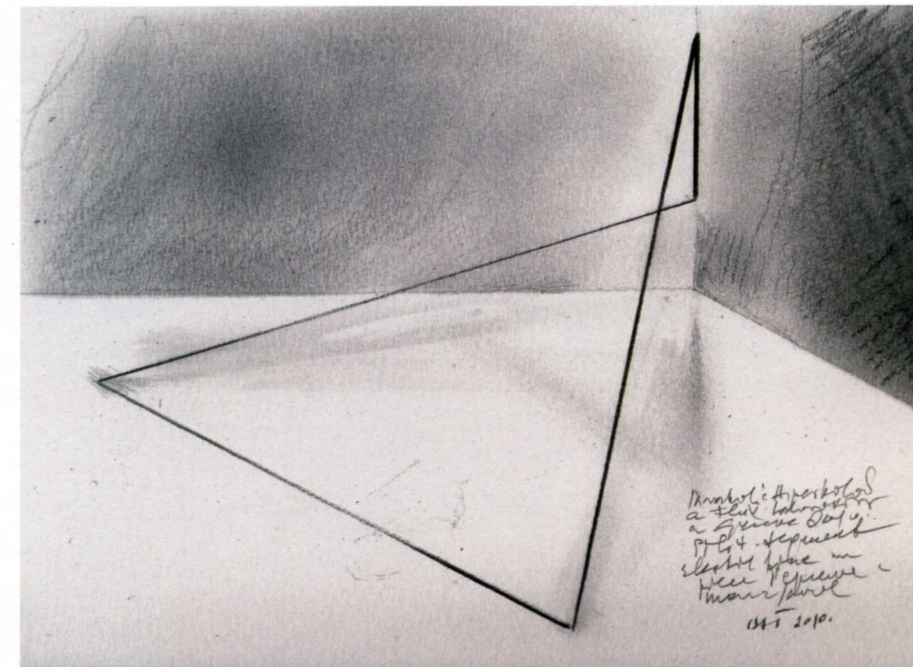
vrstu tenzije koja emanira iz energije u materijalu". Iz tog razloga posebnu je pažnju posvetio izboru tog materijala, gume (lateks), određenog promjera i tome sukladne rastezljivosti. Da bi on "djelovao" svojom "oskudnom" pojavnošću, Jokanović je morao pomno proučiti ne samo svojstva materijala, nego je k tome, nizom studijskih crteža morao precizno razraditi i njegovo ponašanje u danim prostornim situacijama, kako bi taj materijal našao primjenu u njegovim instalacijama... Jokanovićeve pripreme za ovaj projekt zahtijevale su stoga opseg obrnuto proporcionalan opsegu vidljivosti rada koja je sada, svedena na prirodnu bež ili crnu boju lateksa, rezultat i dokidanja i isticanja materijalne potke.

Uprizoreno umjetnikovo "mišljenje o prostoru" ovakvim ambijentalnim, oprostorenim crtežima čija je stroga pravilnost i nadopunjena i prekinuta s dva monokroma, crveno i crno slikanim na platnu, ostavlja nam sada na dispoziciju doslovno manje onoga "što se može vidjeti" dajući prednost performativnom iskustvu gledanja, kognitivno-empirijskoj dimenziji samog percipiranja podsjećajući tako na "fenomenološke vektore" Maurice Merlau-Pontya definirane preobjektivnom i time apstraktnom naravi percepcije. U Jokanovićevom projektu ta je apstraktna narav svakako prisutna već i u naslovu gdje se laički spotičemo o naizgled komplicirane matematičke termine kojima se inače označavaju specifične "plohe drugog reda", dvostruko rotirane ravnine bez središta unutar trodimenzionalnog prostora. Na rubu te apstraktno-analitički definirane pozadine pojavljuju se "Pozdravi", manje komplicirani, jednostavno čitljivi: To su u Gliptoteci 3 crteža dimenzija 70 x 100 cm, koji su jezičke, pisane poruke: "Hi, Piet", "Hi, Kazimir" i "Hi, Julije". Usprkos sažetosti iskaza, nije teško odgonetnuti kome su pozdravi upućeni i zašto su postali dijelom Jokanovićeve instalacije. To je ukaz na uporišta njegova umjetničkog djelovanja, neodvojiva od Jokanovićeva "mišljenja prostora". Time to mišljenje dobiva svoje povijesne koordinate, onu povijesnu dimenziju, koja ne podliježe sasvim i bez ostatka racionalno-analitičkoj mjeri konkretno vidljivog.

Gotovo je samorazumljivo da se porukama posvećenim Mondrianu, Maljeviču i Kniferu u Ženevi pridružuje i onaj "Hi, Harald" u sjećanje na Szeemanna, švicarskog autora izložbi čije je djelovanje obilježilo događanja druge polovine prošlog stoljeća na svjetskoj umjetničkoj sceni.

Ponavljanjem uzorka djelovanja u različitim prostornim situacijama Jokanović tako očito ne tendira puki kontinuitet istoga, nikakvu uniformnost, niveliranje situacijskih razlika... "Ponavljanje, ali ne istoga, nego drugačijega" postaje primjerena strategija kojom Jokanović potcrtava konstante svog dosadašnjeg rada u kojem je namjera ukazivanja na činjenicu da "sposobnost našeg gledanja nije identična vidljivosti stvari" uvijek imala istaknuto mjesto.

Blaženka Perica
Zagreb, travanj 2010.

Crtež 1, 2010.
olovka / papir, 24 x 32 cm

"Hi, Piet", 2010.
olovka / papir, 70 x 100 cm

Gliptoteka HAZU
tel. 01 46 86 060
gliptoteka@hazu.hr
www.hazu.hr
www.mdc.hr/gliptoteka

Tekst:
Dr. sc. Blaženka Perica
Grafičko oblikovanje:
Viktor Popović

Tisak:
Intergrafika, Zagreb

Naklada:
1000

Finacijska potpora izložbe:
Ministarstvo kulture
Republike Hrvatske
Gradski ured za obrazovanje,
kulturu i šport grada Zagreba